

Tek Kullanımlık Ambalajlar için Mevzuata ve/veya Ekonomik Enstrümanlara Bağlı Depozito Uygulamaları

Salih Zeki Öcal

İçerik

- ▶ Genel Tanımlar
- ▶ Depozito ve Diğer Ekonomik Enstrümanlarla İlgili Özet Bilgiler
- ▶ Avrupa'da Depozito Uygulayan Ülkeler, Kısa Demografik Ve Tüketim Bilgileri
- ▶ Depozito Uygulamalarının Bazı Ülkeler Bazında İncelenmesi
- ▶ Avrupa'daki Ülke Geri Dönüşüm/Geri Kazanım Performansları
- ▶ Sivil Toplum Kuruluşları ve İlgili Diğer Kurumların Görüşleri
- ▶ Son Bir Yıllık Haber Ve Gelişmeler
- ▶ Genel Değerlendirme

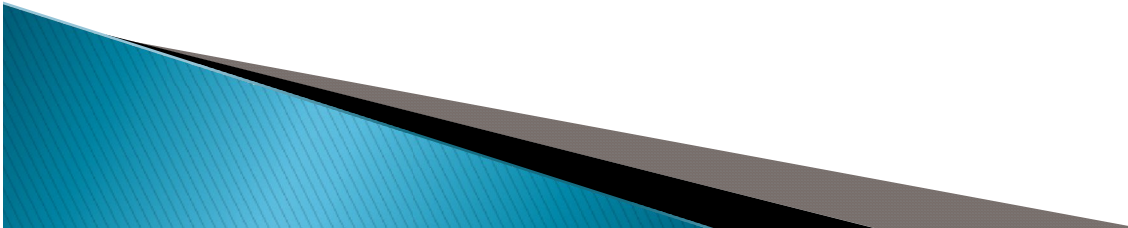
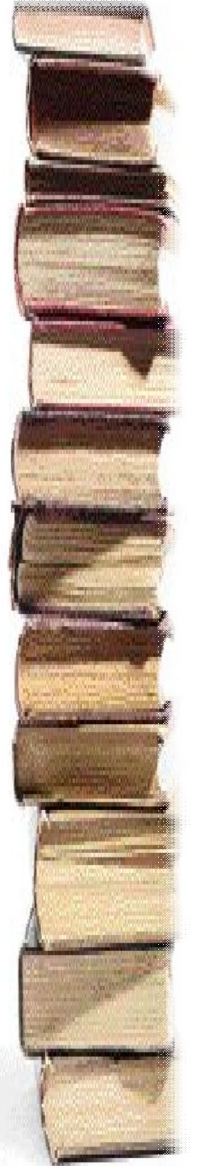

Tanımlar

GÖNÜLLÜ DEPOZİTO: Genel olarak, tekrar doldurulabilen şişelerin veya nakliye paletlerinin iade edilmesini sağlayan bir sistem olarak kullanılmaktadır. Depozito miktarı piyasaya süren firmalar tarafından ticari kriterler dikkate alınarak belirlenmektedir. Bu sistem piyasaya sürenlerin kontrolünde ve tamamıyla gönüllüdür.

ZORUNLU DEPOZİTO: Genel olarak tüketiciyi kullanılmış tekrar doldurulamayan içecek ambalajlarını iade etmeyi teşvik etmek için ürünün satıldığı noktada iade ücreti verilmesine yönelik bir mevzuat uygulamasıdır. Depozito miktarı, depozito uygulanacak ürünler ve diğer kriterler ilgili yönetmelik ile belirlenir.

EKONOMİK ENSTRÜMANLAR: Ambalaj, ambalajlı ürünler veya ambalaj atıkları yönetiminde; çevresel olarak daha az yüke sahip olduğu düşünülen ürün ve aktiviteleri desteklemek için dizayn edilerek kullanılan çeşitli mekanizmalar (depozito,eko vergiler, min. Pazar payı oranları, sübvansiyonlar, vb)

Tanımlar

TEK YÖNLÜ AMBALAJ: Kullanımları sonrasında tekrar kullanıma uygun olmayan geri kazanım sürecine dahil edilmesi gereken ambalajlardır.

TEKRAR DOLDURULABİLEN AMBALAJLAR: Kullanımları sonrasında malzeme çeşidine bağlı olarak gerekli fiziksel işlemlerden geçirilerek tekrar doldurulabilen ambalajlardır.

TERS OTOMAT (REVERSE VENDING MACHINE): Tek yönlü ambalajların zorunlu depozito uygulamasında tüketiciler tarafından aracı olmaksızın depozito bedelini tahsil edebildiği makinalardır.

TEKRAR KULLANIM: Ambalajın kendi yaşam döngüsü içinde tekrar kullanımının imkansız olacağı zamana kadar, toplama ve temizleme dışında hiçbir işleme tabi tutulmadan yeniden doldurulması veya aynı şekli ile aynı amaç için kullanım ömrünü tamamlayıncaya kadar kullanılması

Avrupa Birliği Ülkelerinde Ambalajlar/Ambalaj Atıkları Yönetimi İçin Uygulanan Ekonomik Enstrümanlar

- Tek kullanımlık içecek ambalajları için zorunlu depozito uygulamaları
- Depozito sisteminin dışında olma durumu halinde uygulanan vergiler
- Geri dönüşüm hedeflerinin ve/veya yeniden doldurulabilir ambalajların pazar payı kotası tutturulamamasına bağlı /orantılı vergi uygulamaları
- Geri dönüşüm hedefleri ile bağlantılı olmayan vergiler
- Yeniden doldurulabilir içecek ambalajları Pazar payı kotası ile ilgili uygulamalar.
- Geri dönüşüm hedeflerinin tutturulamamasına bağlı depozito uygulamaları

Depozito uygulayan ülkeler;

İsveç,

Norveç,

Danimarka,

Finlandiya,

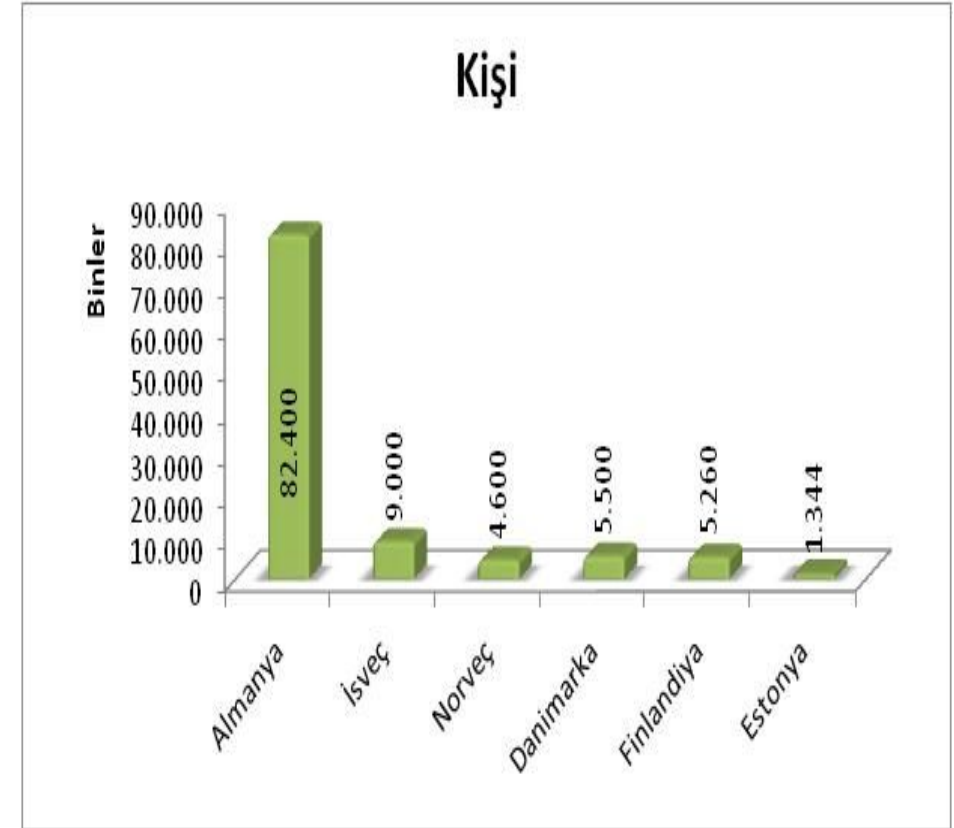
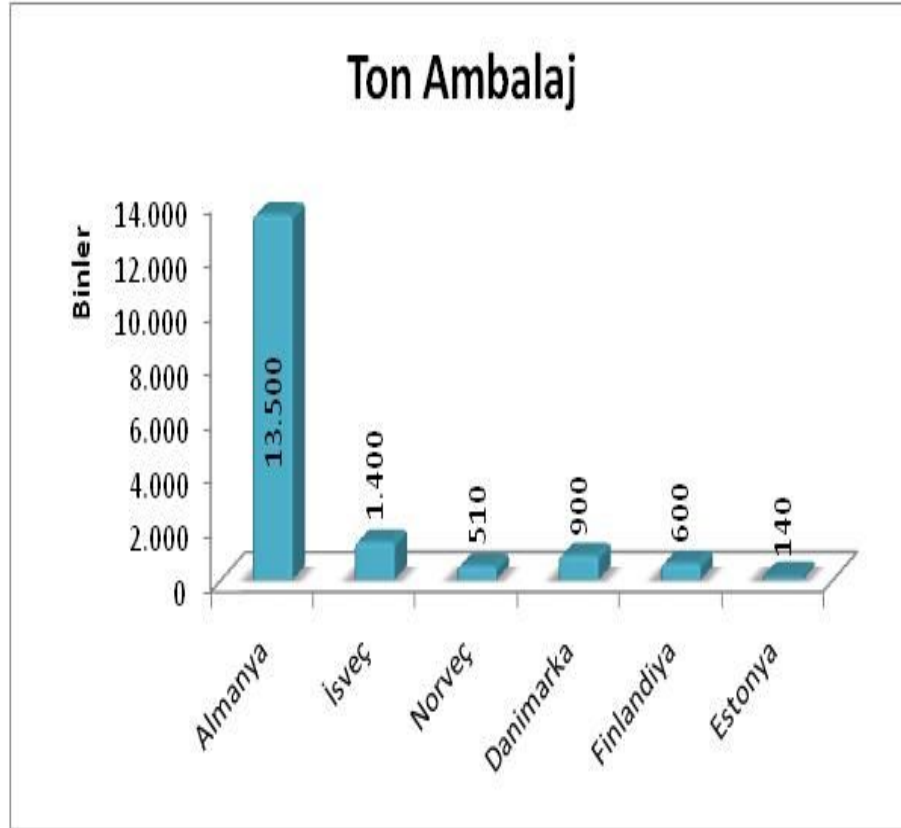
Estonya,

Almanya

Depozito riski bulunan ülke Hollanda'dır.

Zorunlu Depozito Uygulayan AB Ülkeleri

- **Toplam AB-27 nüfusunun %21,5 i, Toplam ambalajın % 21,2 si**

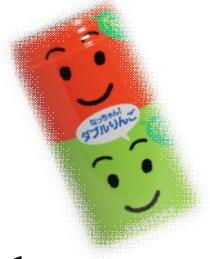
Ülkelerin ortak özellikleri (Almanya hariç) ;

- Nüfus yoğunlukları oldukça düşük,
- Tüketim alışkanlıkları ve tüketici tercihlerinde farklılıklar ,
- (Örneğin: Büyük alışveriş merkezleri yerine, yerel mahalli ticarethaneler daha fazla tercih ediliyor)
- Sistem ve uygulanan vergiler dolayısı ile içecekler için en uygun geri kazanım sistemi depozito haline geliyor,
- Kişi başı milli gelir AB ortalamasının oldukça üstünde, dolayısı ile depozito ücreti sıkıntı yaratmıyor.
- İsveç'te Systembolaget isimli alkollü içeceklerin dağıtımını yapan tek bir firma mevcut. Dolayısı ile dağıtılan ambalajların depozito sistemi ile toplanması çok büyük avantaj sağlıyor.

Almanya Zorunlu Depozito Uygulamaları

- ▶ İçecekler için yeniden doldurulabilir ambalaj kotalarının(%72) tutturulamaması üzerine mevzuat gereği bu uygulama 2003 yılında başladı. İlk yıllarda oldukça sıkıntı yaşandı.
- ▶ İlk aşamada bira, gazlı içecekler, maden suyu, su ve enerji içeceklerinin ambalajları için 0,25 Euro/ambalaj tutarında depozito ücreti uygulanmaya başladı.
- ▶ Bazı mağazalar en az 0,25 Euro depozito alınması gereken tekrar doldurulmayan şişelerden vazgeçerek, cam için 0,08 Euro ve plastik için 0,15 Euro depozito bedelleri alınan tekrar doldurulabilen ambalajları tercih ederken, bazıları da stok da sadece tek yönlü plastik ambalajları veya kapsam dışındaki içecek kutularını bulundurmaya başladı.

▶ Kaynak :Alman Depozito Kurumu (DPG) Mart 2006 tarihli Raporu

- ▶ Satış noktalarına, gerilim ve depozito iade için aynı malzeme, aynı ambalaj şekli, aynı hacim ve aynı ürün(marka) kısıtları uygulama hakkı tanınmıştı.
- ▶ Bu kısıtlamalardan yararlanan büyük perakendeciler özellikle plastik ambalajda kendilerine özel şişe imal ettirerek, durumu küçük perakendeciler aleyhine istismar ettiler.
- ▶ Metal kutularda aynı şey yapılamadığı için, metal içecek kutuları nerede ise piyasadan kalktı.İthal markalar ise büyük zorluklarla karşılaştılar.

Avrupa'da Zorunlu Depozito Uygulayan Ülkeler *(Almanya Örneği)*

Packaging Ordinance until May 2006

	<i>Example:</i> <i>Can</i>	<i>Example:</i> <i>PET</i>	<i>Example:</i> <i>glass</i>	
Stores that sold this container ...				
... had to accept ONLY that container for return				ISLAND SOLUTION Differentiation by • Shape of can/bottle and/or • Size (net contents)
... and NOT e.g. this one				

Packaging Ordinance beginning in May 2006

	<i>Example Can</i>	<i>Example PET</i>	<i>Example glass</i>	
Stores that sell this container ...				
... must ALSO accept these for return	 	 	 	LAPSE of differentiation by • Shape of can/bottle • Size (net contents)

- ▶ Sonuçta konu Avrupa Adalet Divanına götürüldü ve 2006 yılında tekrar bir düzenleme yapıldı.
- ▶ Bu yeni düzenleme ile satış noktaları depozito iadeleri için aynı ambalaj şekli , aynı hacim ve aynı ürün(marka) kısıtlamasını uygulayamayacaklar.
- ▶ 200 m²'nin altındaki satış noktaları ise ,depozito iadelerini malzeme çeşidi ve marka ile kısıtlayabilecekler.

Almanya'da 2006 yılı Depozito Sistemi

Uygulama Maliyeti

2006 yılı itibari ile Depozito sistemi maliyeti (manuel + ters otomat sistemi)

Yatırımlar :

Otomat makine Yatırımı : 628.8 milyon Euro (20960 adet x 30000 Euro)

Manuel sistem yatırımı : 65.0 milyon Euro

İşletme Giderleri : 637 milyon Euro
(amortisman,finans,personel,bakım, vb dahil)

Depozito ile toplanan tahmini ambalaj : **14,5 milyar adet**

Yaklaşık birim maliyet : 5 Euro cent /adet

Kaynak: Prognos

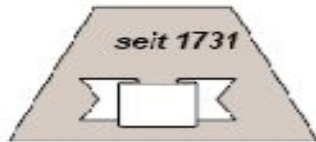
Easy integration of DPG sign into existing graphics

Signet forms of the DPG sign

Mass market

Wrap-around label

Body/front and back label

Can

DPG sticker

- ▶ Otomatların ambalajın türünü tanıyabilmesi,
- ▶ İzlenebilmesi ve kontrol edilebilmesi için özel bir barkod / işaretleme gerekmektedir.
- ▶ Olası sahtekarlıkların önlenmesi için yüksek maliyetli özel mürekkepler kullanılması gerekmektedir.

2006 yılı verilerine göre Almanya’da geri dönüşümü gerçekleştirilen ambalaj atığı miktarının;

- ▶ **%90**’ı kaynağında ayrı toplama ile,
- ▶ **%10**’luk bir kısmı ile zorunlu depozito sistemi ile toplanmıştır.

Depozito uygulaması kapsamında toplanan ambalajların ise;

%80 i otomat makineleri, **%20**’si ise manuel yöntemlerle toplanmıştır.

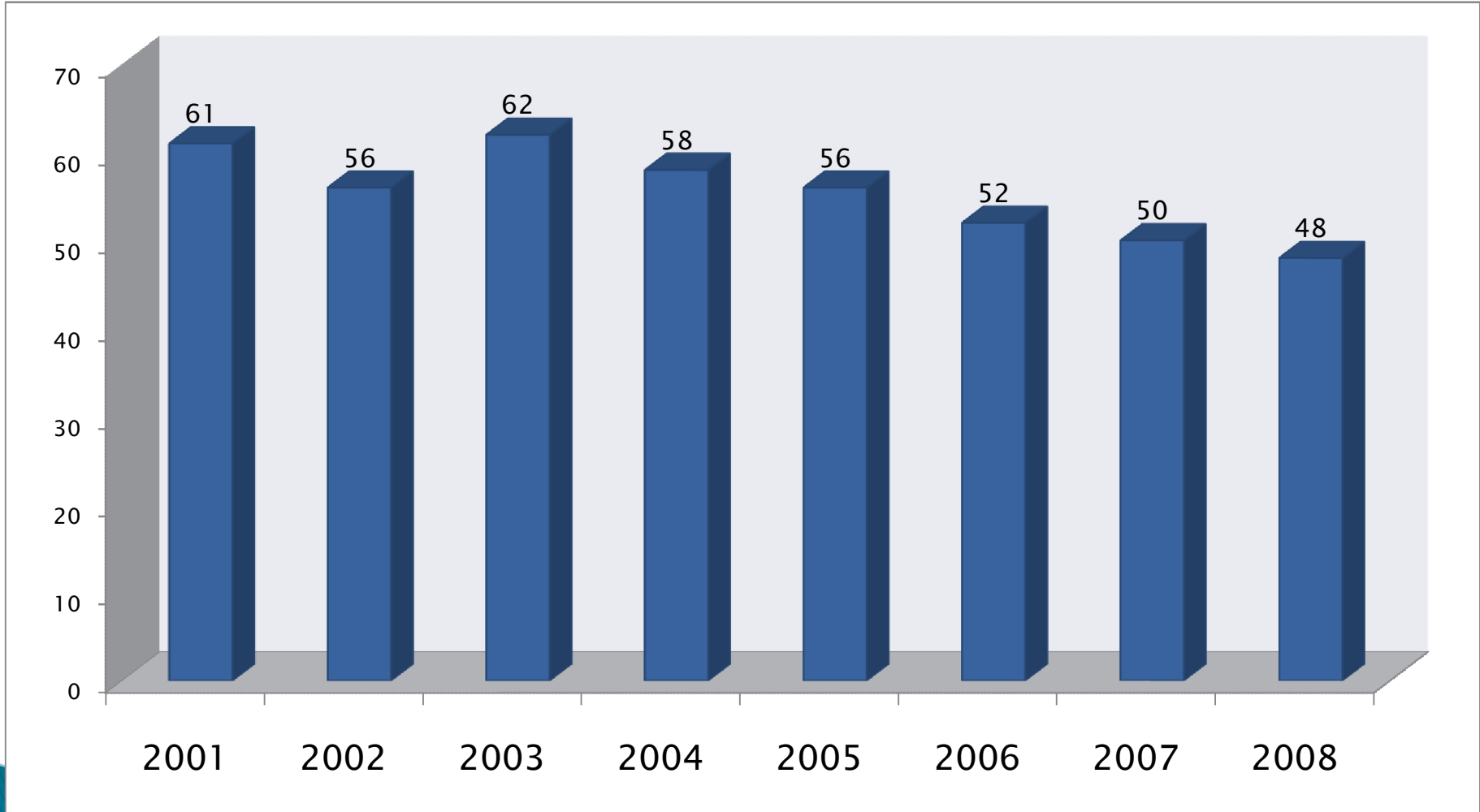
Depozito sisteminin kaynağında ayrı toplamaya oranla 2.5 kat daha maliyetli olduğu tespit edilmiştir.

Kaynak:“Almanya’da İçecek Ambalajlarına Uygulanan Zorunlu Deozito Uygulamasının Etkileri Sonuç Raporu” Prognos-APEAL Kasım 2007

Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Politikalarında Ekonomik Araçlar Raporu –EUROPEN Haziran 2007

Almanya Depozito Uygulamasının Pazar Etkisi:

Tüm Tekrar Doldurulabilir Ambalaj Pazar payı:

Almanya'da Tesbit Edilen Çevresel Etkiler

- ▶ Almanya'da 2006 yılı sonunda sadece **0,5** milyon ton CO² emisyonunda azalma gözlenmiştir.
- ▶ Bu miktar toplam CO² emisyonunun **%0,04** dür.
- ▶ Bir ton CO² emisyon azalmasının maliyeti **1300** Euro'ya ulaşmaktadır.
- ▶ Bu konuda kabul edilebilir maliyetler **20 Euro/ton** ile **70 Euro/ton** olması gerekmektedir.

- ▶ Düsseldorf, Köln ve Frankfurt kentlerinde 2002-2006 yılları arasında cadde ve sokaklardan toplanan çöp miktarı azalma olmamış aksine Düsseldorf ve Köln’de yaklaşık %15 oranında artmıştır.
- ▶ Evsizlerin depozitolu ambalaj bulmak için çöpleri karıştırmamasından dolayı diğer çöplerin ortalığa dağılması sorunu artmıştır.
- ▶ Zorunlu Depozito sistemi yeni bir toplama sistemi oluşturulmasını gerektirdiği için, yakıt tüketimi, trafik yükü ve CO² emisyonunu arttırmaktadır.
- ▶ Cadde ve sokak kirliliğinin azalmasına olumlu bir katkısı olmamıştır. Aksine özellikle kırılmış cam miktarı artmıştır.

Special 200 m² rule

Sec. 6 Obligations to accept returns of sales packaging

... For sellers with a sales area of less than 200 m², the obligation to accept returns is restricted to packaging of the brands the seller brings into circulation. In the ...

Special provision for sellers with a sales area of less than 200 m²

- Return acceptance is limited to the type of material brought into circulation (previously type, shape and size)
- It is also possible to restrict the obligation to accept returns to the brands brought into circulation (as before)

Stores with less than 200 m² sales area that sell this container ...

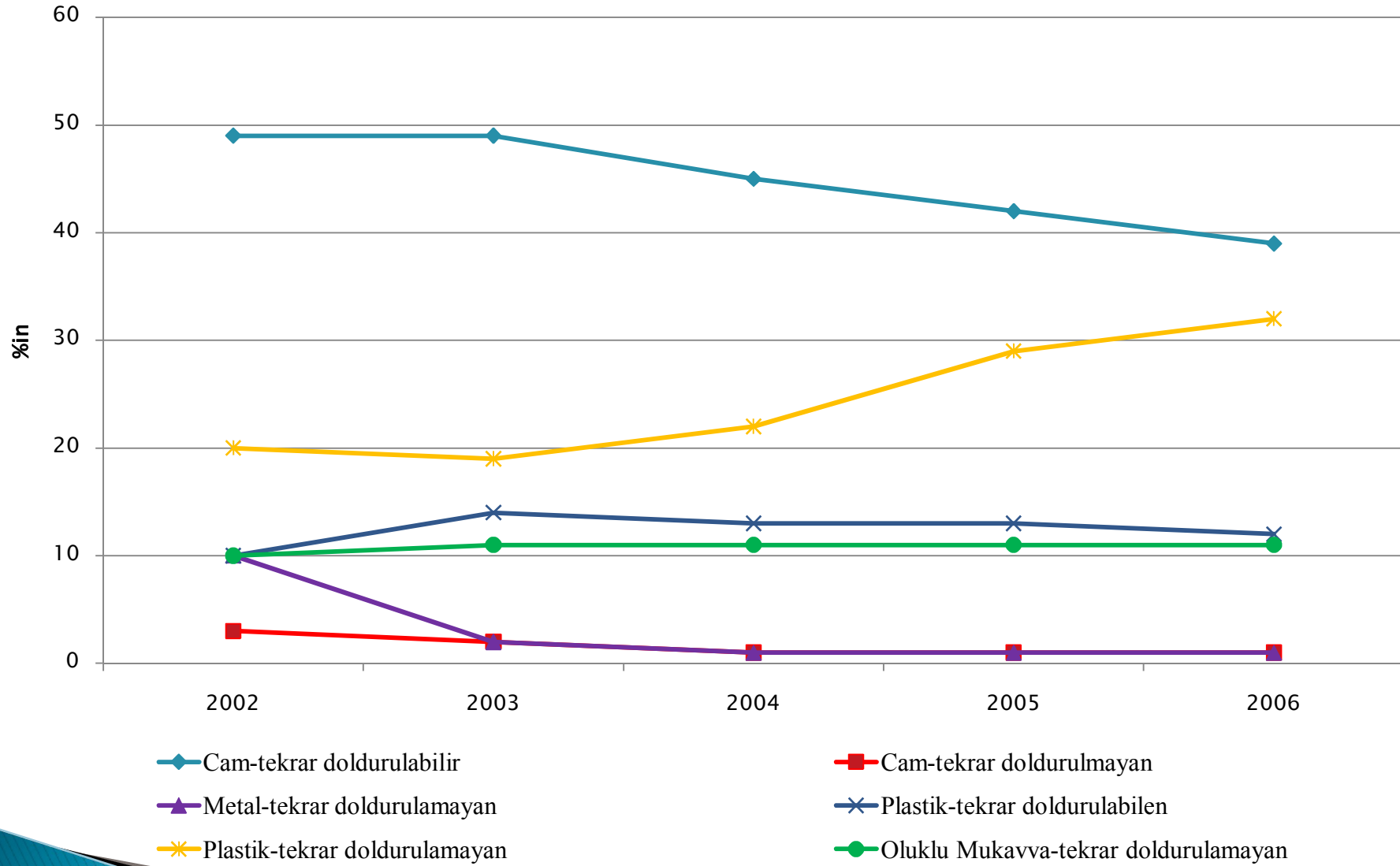
... must accept **ONLY** these containers for return

... and **NOT** these.

Ambalaj Cinsine göre Pazar Etkileri

Kaynak: Prognos APEAL raporu Kasım 2007

İsveç Örneği

İsveç'te içecekler için zaten var olan tekrar doldurulabilen (gönüllü depozito) ambalaj sistemi üzerine, zorunlu depozito uygulaması getirildiği ve mevcut başka bir geri kazanım sistemi bulunmamasından dolayı, İsveçli tüketici için çok daha rahat bir geçiş dönemi yaşanmıştır. Bunun yanında şu faktörlerde kolaylaştırıcı rol oynamıştır;

- ▶ Yerel markaların fazlalığı,
- ▶ Kişi başı milli gelirin yüksek olması ,
- ▶ İsveç'in düşük nüfus yoğunluğu ,

- ▶ Süpermarket satış zinciri adedinin azlığı, ayrıca alkollü içeceklerin satış ve dağıtımını yapan tekel durumunda bir firma (Systembolaget) bulunduğu için, dolayısıyla komplike olmayan düzenli ve etkin dağıtım alt yapısının lojistik problemini çözmesi
- ▶ Depozitolu ambalajların geri dönüş oranı %87 civarındadır
- ▶ Ancak diğer Kuzey ülkeleri gibi İsveç vatandaşlarının yurtdışı seyahat dönüşlerinde beraberlerinde getirdikleri metal içecek kutularının şimdilik sistem dışı kaldığı için problem olduğu da bir gerçektir.

Fransa'da Çevre ve Enerji Yönetimi Ajansı (Ademe)

Çalışmaları

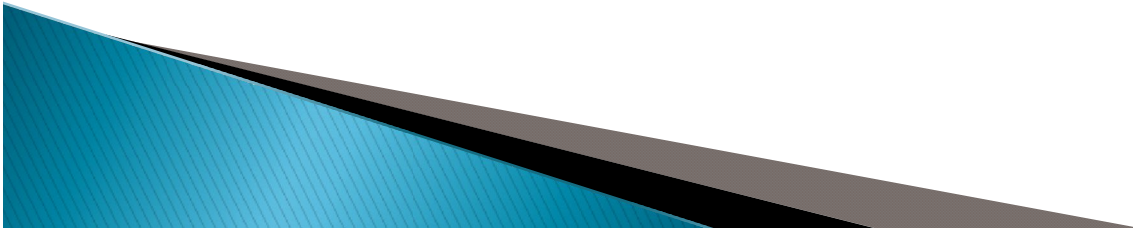
- ▶ **Fransa Çevre ve Enerji Yönetimi Ajansı ADEME tarafından 2008 yılı Ekim ayında yapılan bir çalışmada A.B. Üyesi ülkelerde içecek ambalajlarında uygulanan depozito sistemlerinin ekonomik ve çevresel etkileri incelenmiş ve bir rapor halinde yayınlanmıştır. Bu raporda ortaya konan sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.**
 - Depozito sisteminin uygulanmaya başlandığında yüksek yatırım ve lojistik maliyetleri ortaya çıkacaktır.
 - Ulusal bir depozito sistemi uygulanmaya başladığında bu uygulama kapsamı içindeki ürünlerin ithalatını engelleyici bir etkisi olacaktır. Bu durum da serbest ticareti engelleyecek, rekabet ortamını bozacaktır

Fransa'daki alıřmalar-1

- Aynı rapor erevesi içinde incelenen tekrar doldurulabilir (gönüllü depozitolu) içecek ambalajları evre etkileri :
 - Mesafeler arttıkça kaynağında ayrı toplama sistemi evre etkileri açısından daha avantajlı olmaktadır
 - Fransa'da dağıtım mesafesi 800 km civarında olduğu için, bu durumda tek kullanımlık ambalajlar evre etkileri açısından daha avantajlı olmaktadır.
- (Diğer alışmalar bu konuda 600 km mesafenin az çok sınır rakam olduğunu göstermektedir.)

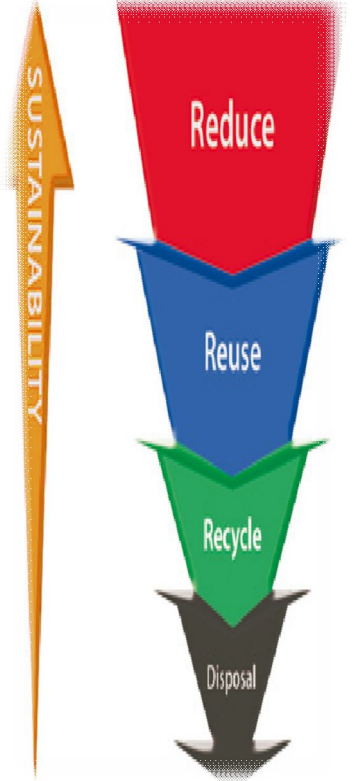

Fransa'daki alıřmalar-2

Tekrar doldurulabilen cam ambalajlar için mesafeler daha kısa olmalıdır.

Önemli bir faktör olan tekrar dolum sayısı ise, 12-15 civarında bu tip ambalaj için makul bir üstünlük sağlayabilmekte, bu sayının üstündeki rakamlarda yeniden doldurulabilir ambalajın çevresel etkisi fazla değişmemektedir.

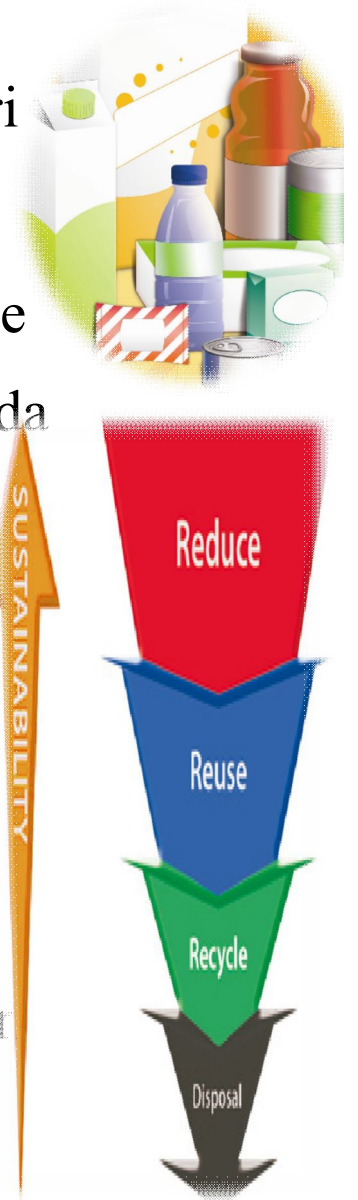
Raporlarda incelenen diğer faktörlerde (geri dönüşüm yüzdesi ve lokasyonu, bertaraf metotları dağılımı vb.) Fransa'daki durumdan farklılıklar gösterdiği ve kabullere bağlı olarak değiştiği için kesin bir kanaate varılamamıştır.

Fransa'daki alıřmalar - 3

Mart 2009'da ADEME tarafından yayınlanan rapora göre;

- Almanya'da devam eden depozito sistemi maliyeti, diğeri geri kazanım sistemlerine göre 3 kat daha fazladır.
- Almanya'da piyasaya sürülen tüm plastik ambalajların sadece %5'i tekrar kullanılabilir ambalajlardır. Bu oran Danimarka'da %6,5 ve İsveç'te % 4,5 tur.
- Almanya'da piyasaya sürülen tüm ambalajların sadece %3' tek yönlü depozitolu ambalajlardır. Bu oran Danimarka'da %2,1 ve İsveç'te %2,6 dır.
- 2002 – 2007 yılları arasında Avrupa genelinde tekrar kullanılabilir ambalajlarda %16'lık bir azalma söz konusudur.

İngiltere’de Depozito Konusunda Yapılan İncelemeler

İNCPEN 1974 yılında kurulmuştur.

Kar amacı gitmeyen bir kuruluş olan İNCPEN tarafından 2008 yılı Mayıs ayında yayınlanan raporda “Zorunlu Depozito” konusunda yapılan çalışmaların sonucu yayınlanmıştır.

Bu rapora göre;

- ▶ Zorunlu depozito sistemi ile birlikte daha yüksek geri dönüşüm oranlarının sağlanamayacağı sonucuna varılmıştır.
- ▶ Depozito uygulamasının (genel olarak) İngiliz tüketicilerin benimsediği bir uygulama olmadığı düşünülmektedir.

(70'li yıllarda tekrar doldurulabilir şişeler (gönüllü depozito) için geri dönüş oranı sadece % 33'tü.

- ▶ Kullanılmış ambalajların iade edilmesini teşvik etmek için, depozito ücretlerinin yüksek tutulması düşünülmüş, ancak bu durumun çeşitli istismarlara yol açmasından çekinildiği için bu görüş geliştirilmemiştir.
- ▶ Depozito ile birlikte, evsel kaynaklı toplamanın verimliliğinin düşeceği ve maliyetinin artacağı sonucuna varılmıştır.

İngiltere’de Yapılan İncelemeler

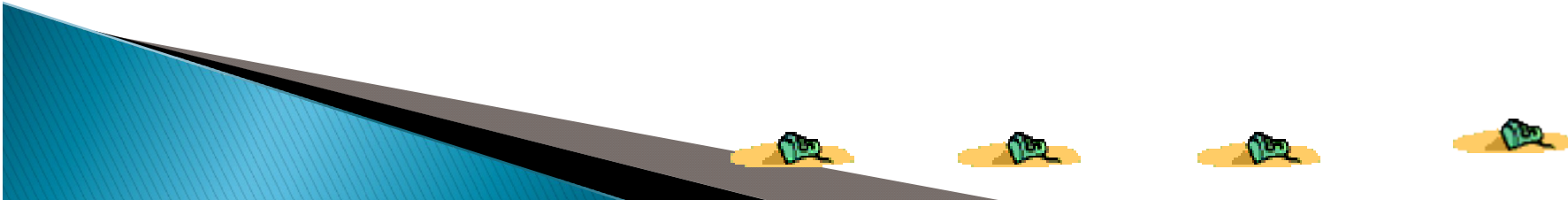
- ▶ Geri kazanım - geri dönüşüm oranını artırmak için, depozito uygulaması yerine, evsel kaynaklı toplama sisteminin geliştirilmesi gerektiği görüşü netlik kazanmıştır.
- ▶ Zorunlu depozito sistemine geçiş için bir de fizibilite çalışması yapılmış ve bu çalışma sonucunda, yapılacak olan yatırıma bağlı olarak, tüm ambalaj atıkları içerisinde %10’luk bir orana sahip olan içecek ambalajlarına uygulanabilecek zorunlu depozito sistemi **için 1 – 7 milyar sterlinlik bir fon sağlamaları** gerektiği ortaya çıkmış.

- ▶ 2005 yılında, ambalaj atıklarının yönetimi konusunda yapılan tüm çalışmalara 105 milyon sterlin harcanmış ve o sene ambalaj atıklarının % 60'ının geri dönüştürüldüğü saptanmış.

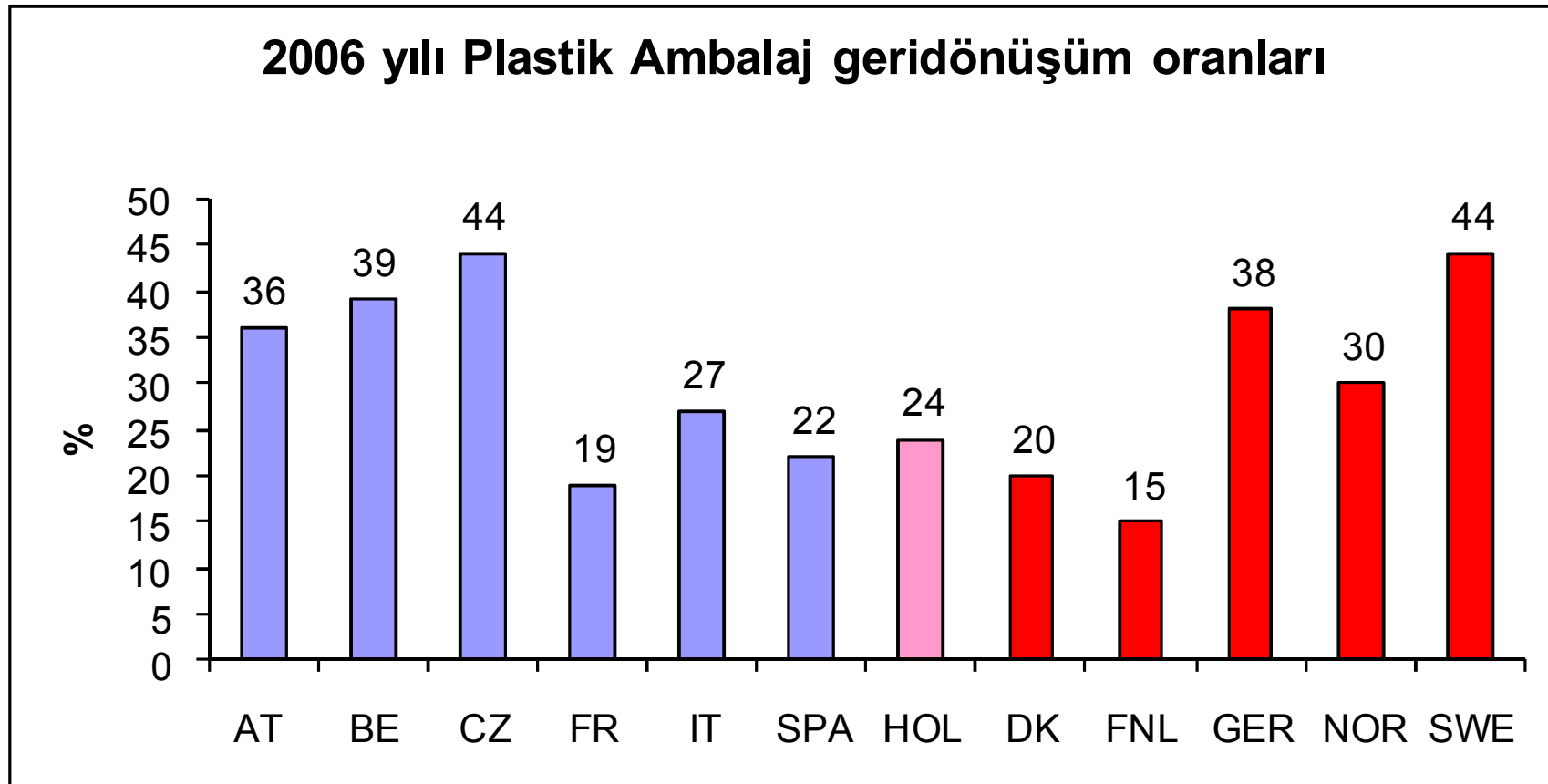
- ▶ Zorunlu depozito sisteminin, gerek içecek üreticilerinin, gerekse satış noktalarının bu sistemin kurulumu için yaptığı harcamaları ürünlerine yansıtmalarından dolayı, uygulandığı tüm içeceklerin fiyatlarının yükselmesine de neden olduğu anlaşılmıştır.

- ▶ Ayrıca zorunlu depozito sisteminin tekrar kullanılabilen ambalaj (gönüllü depozito) kullanımını arttırmaya uygun bir araç olmadığı sonucuna varılmıştır.

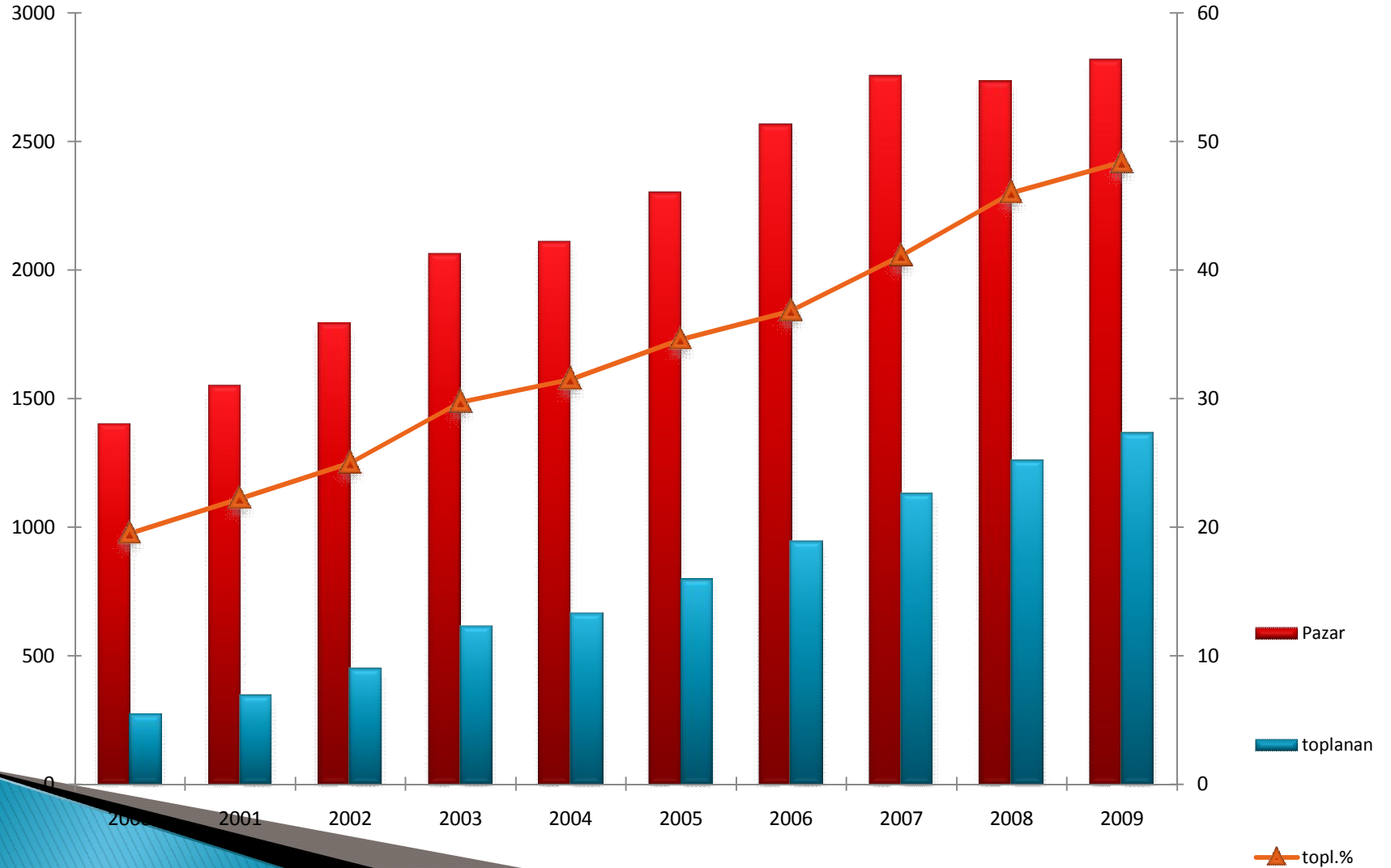

2006 Yılı Plastik Ambalaj Geri Dönüşüm Oranları

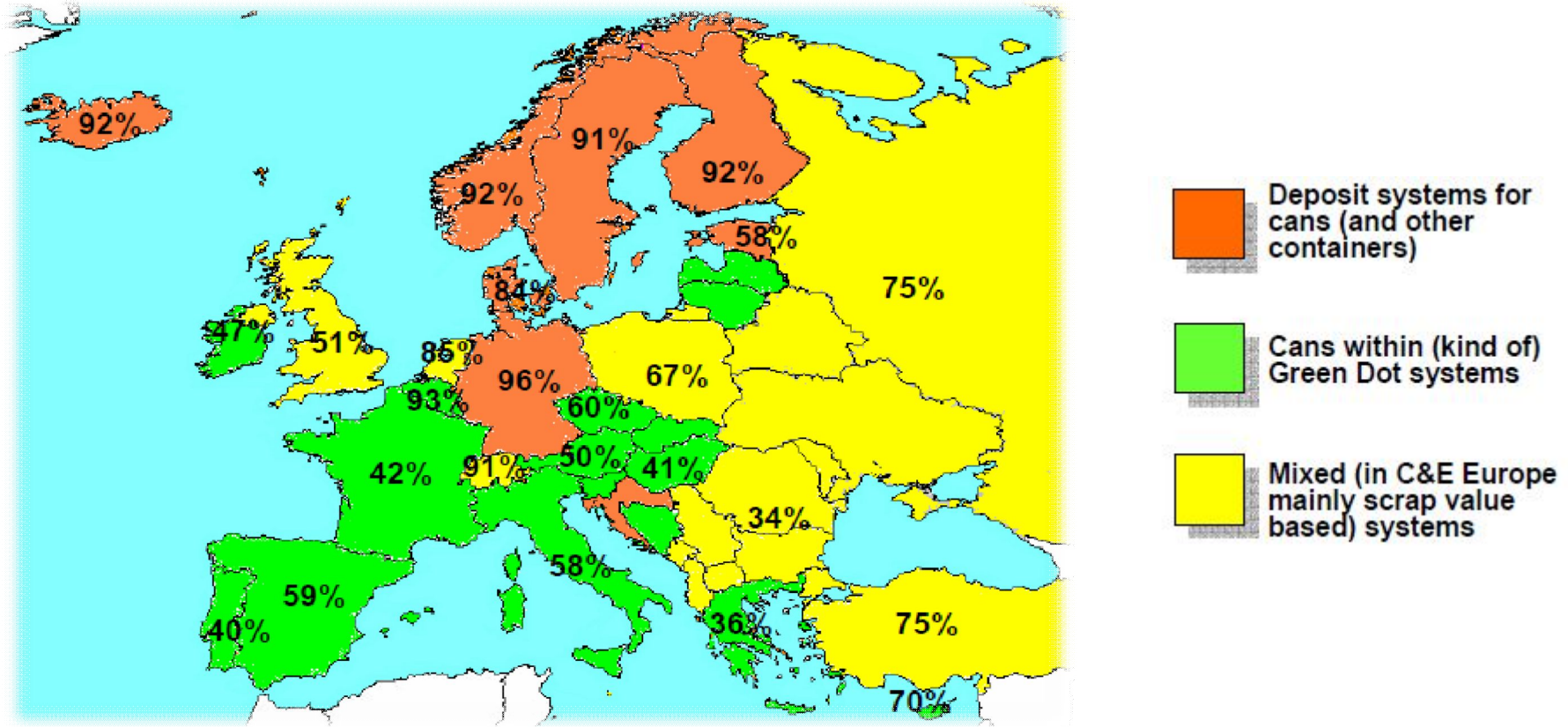
(Kaynak:Europen)

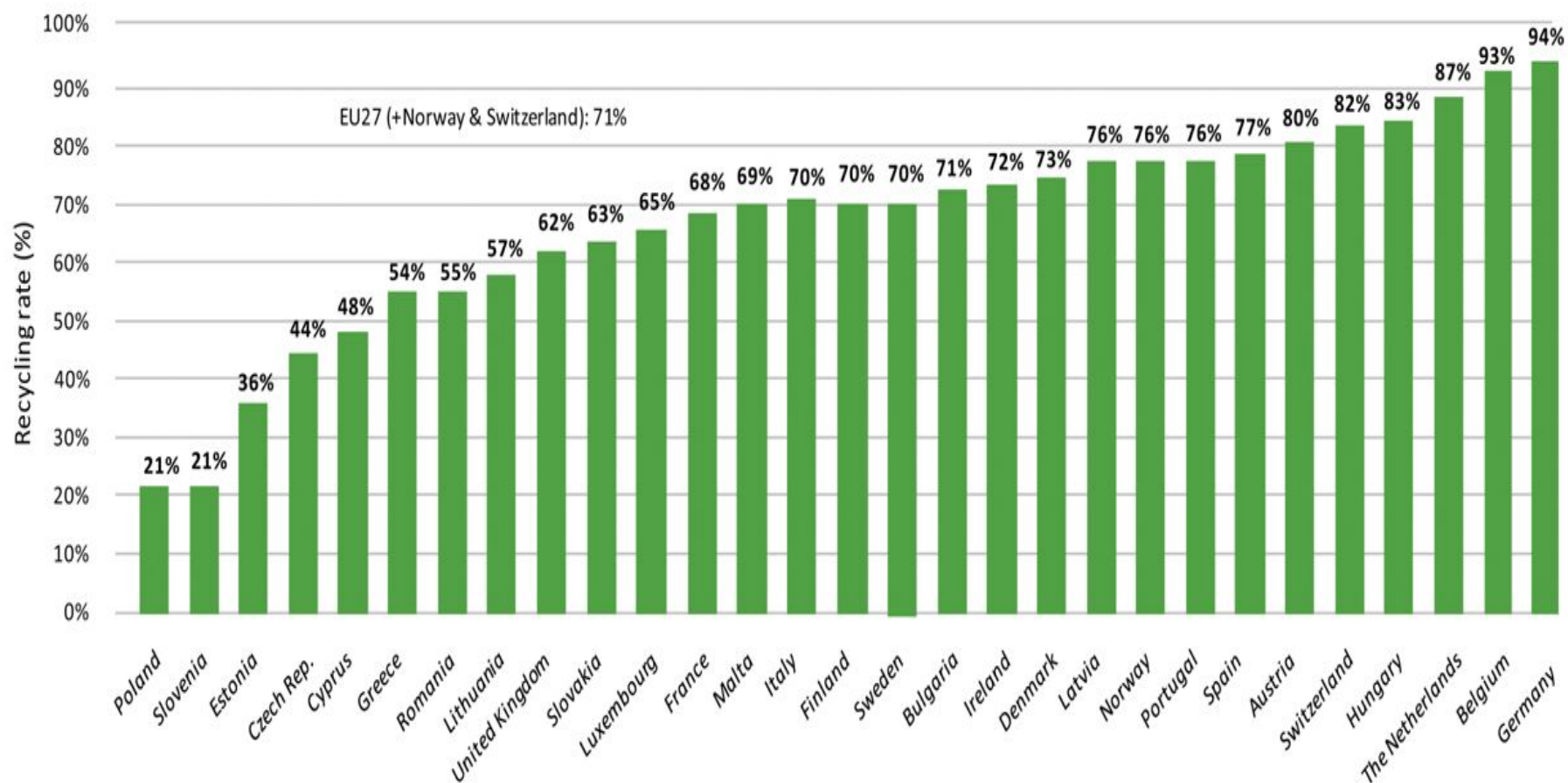
Avrupa Atık Pet Toplama Performansları

Avrupa'da Alüminyum İçecek Kutularında Geri Dönüşüm Performansları(2008)

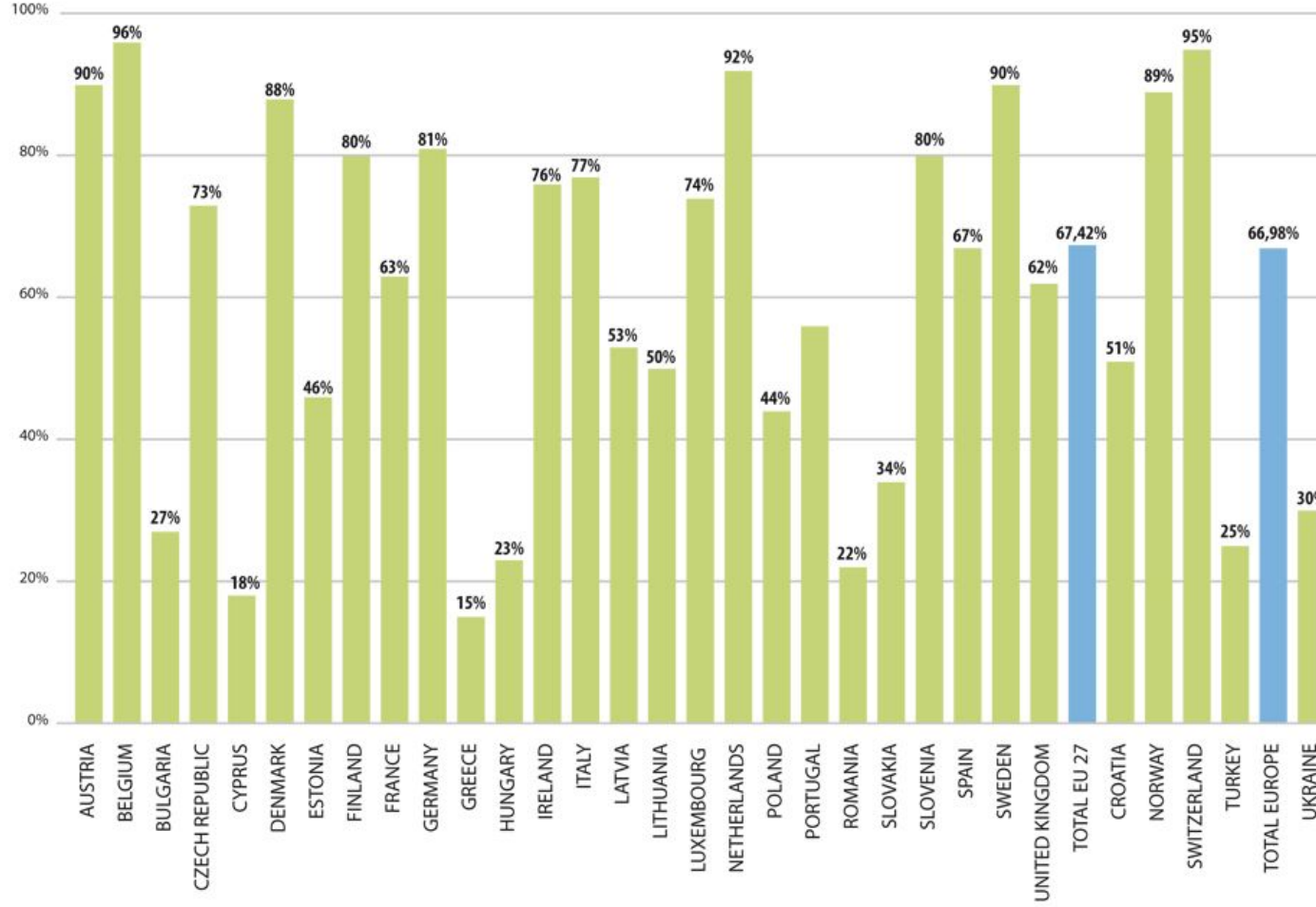
Recycling of Steel Packaging in Europe (2008)

Belgium, The Netherlands, Finland, Latvia, Slovenia, Lithuania, Estonia, Malta, Bulgaria, Romania, Luxembourg: Metal packaging recycling rate (steel and aluminium)
 Finland, Denmark, Greece, Poland, Slovenia, Lithuania, Romania, (2007 – latest official data)

Source : Official Member States figures and PRO's / APEAL members

2009 Yılı Cam Ambalaj Toplama Oranları

Estimated Data - Where data 2009 were not available from FEVE source, Eurostat data 2008 were used.

Bazı AB ülkelerinde Geri Kazanım veya Depozito Organizasyonlarına Ödenen Bedeller (2006 yılı)

Kaynak:EUROPEN

►		33cl Al kutu	50 cl Al kutu	50 cl PET	1,5 litre PET	BİRİM:eurocents
	Avusturya	RF 0,52	0, 63	1,67	2,91	
	Çek Cumh.	RF 0,08	0,10	0,31	0,55	
	Fransa	RF 0,13	0,15	0,96	1,67	
	İtalya	RF 0,04	0,04	0,29	0,34	
	İspanya	RF 0,14	0,17	0,67	1,16	
	Danimarka	RF 3,53 DF 13,00	3,68 13,00	5,25 20,00	6,16 39,00	depozitolu
	Finlandiya	RF 1,20 DF 15,00	1,20 15,00			depozitolu
	İsveç	RF 0,30 DF 5,00	0,30 5,00	3,30 11,00	8,30 22,00	depozitolu

EUROPEN Raporu

Europen tarafından 2007 yılı Haziran ayında yayınlanmış olan “Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Politikalarında Ekonomik Araçlar” raporunun 6. Bölümünde Depozito konusu kapsamlı bir şekilde incelenmiş ve elde edilen sonuçlar da aşağıda özetlenmiştir;

Maliyetler

Kaynağında ayrı toplama ve zorunlu depozito uygulamasının bir arada uygulandığı ülkelerde

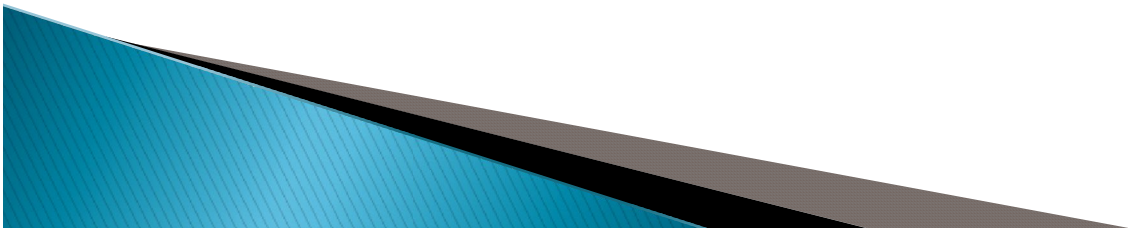
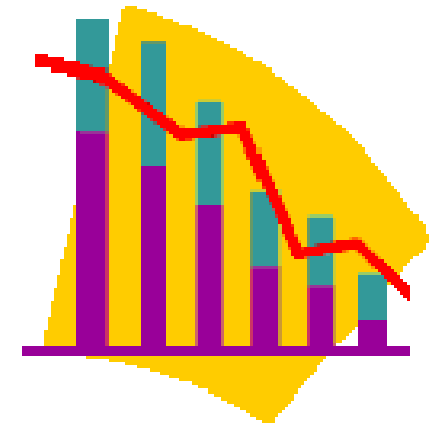
790 - 1200 Euro/ton

Depozito dışında tek bir sistem uygulanan ülkelerde

320 - 770 Euro/ton

EUROPEN Raporu-1

- ▶ Tüketicie etkisi, pazara etkisi, malzeme türlerine yönelik kıyaslama yapılarak, zorunlu depozitonun faydalı olmadığı sonucuna varıldığı görülmüştür.
- ▶ Almanya'da özellikle kutu içecek sektörünün ciddi bir şekilde negatif etkilendiğı gözlenmiştir.
- ▶ Almanya'da zorunlu depozito kapsamında toplanan ambalajların birim maliyeti, kaynağında ayrı toplamaya göre 3 kat fazladır.

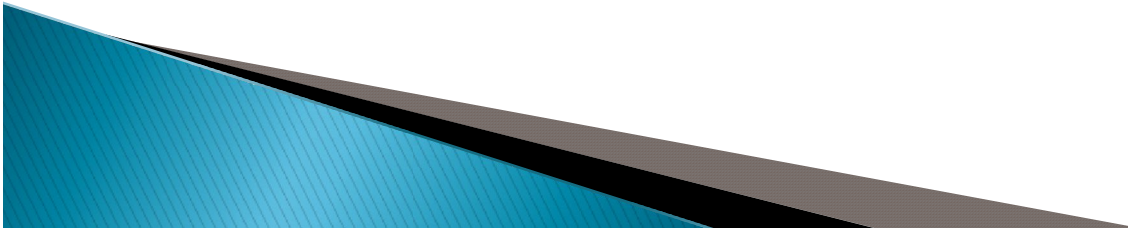
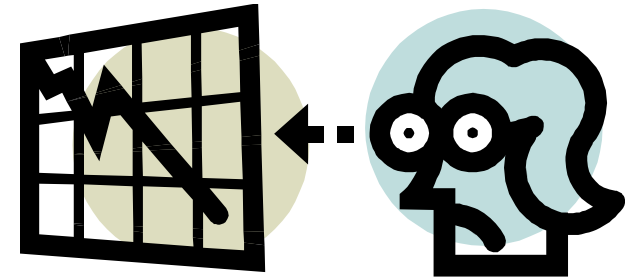

EUROPEN Raporu-2

Zorunlu depozito sistemi uygulamak isteyen ülkeler için aşağıdaki analizlerin yapılması önerilmektedir.

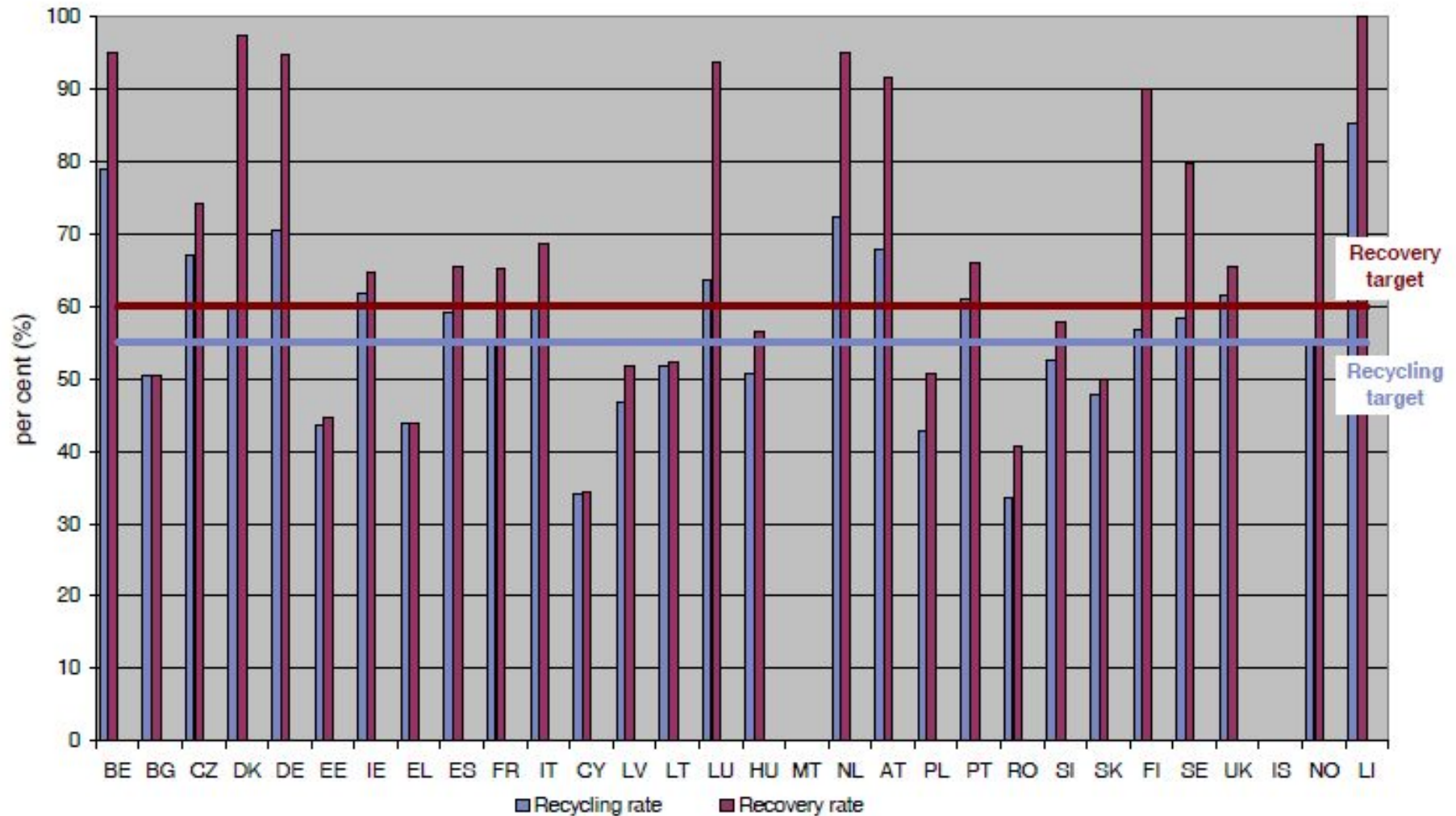
- Ambalaj toplama maliyetlerine ek olarak endüstrinin, tüketicilerin ve devletin ödeyeceği ilave maliyetler ile geri kazanma sistemlerinin karşı karşıya kalacağı ilave maliyet ve gelir kaybı dikkate alınmalıdır.
- Ulaşılması beklenen hedeflerin netleştirmek için çevresel ve sosyal etki analizleri yapılmalıdır.

Zorunlu Depozito Sistemi ile diğer sistemler Geri Kazanım ve Geri Dönüşüm miktarları açısından karşılaştırıldığında da “Zorunlu Depozito” uygulamasının bir avantajı olmadığı görülmüştür.

Avrupa Birliği Ülkelerinde 2008 Sonu İtibari ile Ambalajların Geridönüşüm-Gerikazanım Oranları

Recycling and recovery rates for packaging waste, 2008

Zorunlu Depozito Konusunda Avrupa Birliği Ülkelerindeki Son Gelişme ve Haberler

○ *24 Mart 2010*

AB Komisyonu Parlamentonun direktifi ile metal içecek kutularının depozito sistemlerinin Avrupa genelinde uyumlulaştırılması olanaklarını araştıracak bir fizibilite çalışma yaptıracak , depozito rakamlarının farklılığı nedeni ile (özellikle Almanya ile Danimarka arasındaki) ortaya çıkan problemler bu konuya ilgiyi arttırmış durumdadır.

○ *31 Mart 2010*

Almanya Çevre Bakanlığı depozito uygulamaları için bir etki araştırması yapacak, ancak Bakanlık yetkilileri bir uygulama değişikliği beklemediklerini söylediler. Bakanlık, pazar payı gittikçe azalan yeniden doldurulabilir ambalaj oranına rağmen hala zorunlu depozito için ısrarlı .

○ *16 Haziran 2010*

Finlandiya depozitolu sistemde büyük başarı sağladı, cam şişelerde geri dönüşüm oranı hemen hemen %100 (0,10 Euro) , pet şişelerde %89 (0,1-0,4 Euro), alüminyum içecek kutularında ise % 92 (0,15 Euro) oldu.

○ 21 Temmuz 2010

Kuzey Ülkelerinde, özellikle komşu ülkelerden satın alınan ve depozito sistemine girmeyen milyonlarca alüminyum içecek kutusu için ortak depozito sistemi önerisi ilgili Çevre Bakanları düzeyinde destek görmesine rağmen ,bu ülkelerin geri kazanım kuruluşları henüz ortak bir sistem için fazla bir ilerleme kaydedemedi, bunun yerine ikili anlaşmalar öneriyorlar.

○ 29 Eylül 2010

İsveç'te metal içecek kutuları için depozito tutarı %100 arttırılarak 0,1 Euro ya çıkarıldı. Returpack yetkilisi metal kutu ve pet şişeler için geri dönüşüm oranının %87'yi aştığını söyledi.

○Eylül 2010

Metal İçecek kutularının Avrupa çapında depozito uygulama alternatiflerinin değerlendirilerek fizibilite raporu hazırlanması için Avrupa Birliği Komisyonu İngiliz EUNOMIA Şirketi ile sözleşme imzaladı. Proje süresi 12 ay olacak ve çalışmalar sırasında 3 ara rapor verilerek görüşmeye açılacaktır. Araştırılacak ve incelenecek olan seçenekler şu şekilde belirlenmiştir:

- Metal içecek kutuları için Avrupa çapında tek bir depozito ve iade sistemi
- Halen mevcut olan metal içecek kutusu depozito ve iade sistemlerinin uyumlaştırılması
- Metal içecek kutuları için çeşitli sınır ötesi depozito ve iade sistemlerinin devreye sokulması
- Nihai rapor tüm paydaşların katılımı ile Brüksel’de yapılacak olan çalıştaydan sonra yayınlanacak.

○ 6 Ekim 2010

- ▶ **İngiltere Çevre Bakanlığı** CPRE adlı STK tarafından Eunomia danışmanlık şirketine hazırlattırılan tek kullanımlık ambalajlara depozito uygulanması projesini incelemeye alacak. Proje depozito sisteminin sağlayacağı çevresel faydaların, maliyetinin üstünde olacağı iddiasında. %90 gibi yüksek bir geri dönüşüm oranı sağlansa dahi , iade talep edilmeyen depozit tutarlarının sistemin maliyetinin %70 ini karşılayacağı öne sürülüyor.
- ▶ Proje teklifinde içeceklere hacme göre 0,17 – 0,34 Euro tutarlarında depozito konulması öngörülüyor. Hesaplanan yatırım tutarı 97 milyon Euro , **net** işletme maliyeti ise yıllık 805 milyon euro. Öngörülen çevresel yıllık tasarruf ise 1 ,38 milyar Euro.

- ▶ Uygulama için yaklaşık 42,000 adet ters otomat gerekeceği (21,000 Euro/adet) ancak bu yatırımın yıllara yayılarak işletme maliyeti içinde gösterildiği belirlendi.
- ▶ Projenin söz konusu edildiği toplantıda konuşan endüstri temsilcileri ve ilgili danışmanlık firmaları ise yatırım ve işletme maliyetlerinin söylenen rakamların çok üstünde olacağını ve projenin hatalarla dolu olduğunu belirttiler.

○ **24 Kasım 2010**

Danimarka Çevre Koruma Ajansı , Danimarkalıların sınırda satın aldıkları ve depozitoya tabi olmayan ve genelde çöpe giden Alman menşeli içecek kutularına (yılda 400 milyon adet) depozito uygulanabilmesi için yeni bir teklif sundu. Bu teklife göre Danimarka vatandaşları iade ettikleri her kutu için 1 DKR (0,13 Euro) depozito bedeli alacaklar.

Yıl içinde bu konuda Almanya ile Danimarka arasında yürütülen görüşmeler henüz bir sonuca varmamış bulunuyor.

○ **8 Aralık 2010**

Avustralya'daki yeni depozito uygulamasının maliyeti yüksek olacağı ve mevcut ambalaj atığı toplama sistemine zarar vereceği, ayrıca ürün fiyatlarında da artmaya sebep olacağı Gıda Konseyi tarafından öne sürüldü. Hükümetin fayda maliyet analizi yaptırmadan sistemi uygulamaya koyması da merak konusudur.

○26 Ocak 2011

Norveç 2010 yılında depozitolu sistem de yine büyük başarı sağladı. Pet şişelerde %90 (0,12-0,32 Euro depozito), metal içecek kutularında(0,12 Euro depozito) ise %92 iade oranı sağlandı. Norveç'te geri dönüşüm oranı yükseldikçe uygulanan çevre vergileri de oransal olarak azalıyor.

○23 Şubat 2011

İspanya'da Ecologistas en Accion adlı çevreci kuruluş , revize edilmekte olan Çevre Kanununa içecekler için depozito yükümlülüğü getirilmesini önerdi.

Sonuç ve Değerlendirmeler

- ▶ Zorunlu depozito uygulamasında ciddi ilave maliyetler oluşmakta ve bu kapsamda toplanan ambalajların birim maliyeti, kaynağında ayrı toplamaya göre sırasında birkaç kat fazla olabilmektedir.
- ▶ Zorunlu depozito uygulaması özellikle ters otomat makinelerin kullanımını teşvik etmektedir.

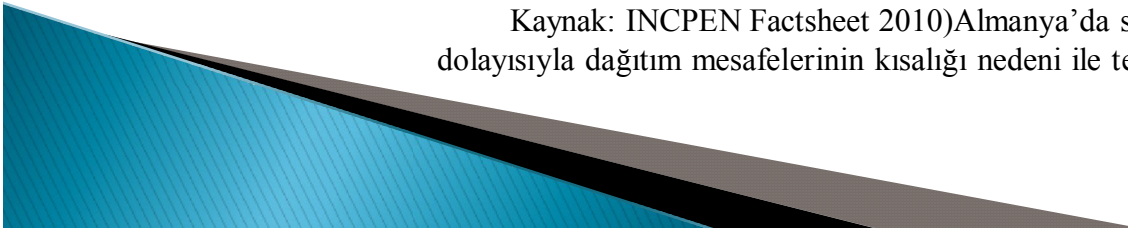
2006 yılı itibari ile sadece Almanya'da bu otomatlara harcanan yatırım bedeli 628,8 milyon Euro'ya ulaşmıştır. Buna karşın geri dönüşümü sağlanan tüm ambalaj atıklarının sadece %10'luk kısmı depozito sisteminden toplanmıştır. Bu miktarında %80'i ters otomat makineleri vasıtasıyla kalan kısmı ise manuel olarak geri dönüşüm sistemine dahil edilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirmeler

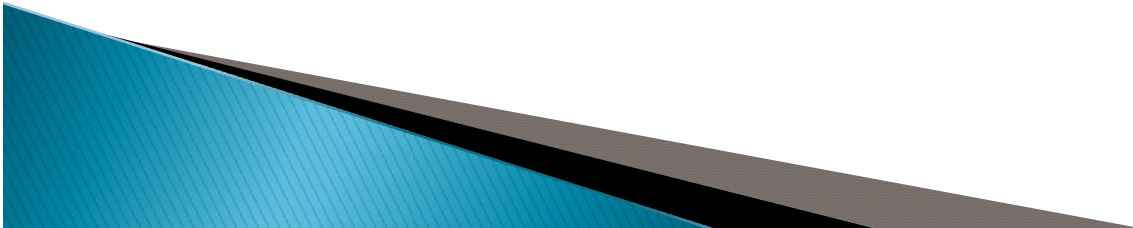
- ▶ Zorunlu depozito sisteminin tekrar doldurulabilir ambalajların kullanımını teşvik etmediği gözlenmektedir, aksine su ve alkolsüz içeceklerde tekrar doldurulabilir ambalajların pazar payında ciddi azalmalar söz konusudur.
- ▶ Almanya’da sadece bira tüketimi, birazda yerel bira üreticilerinin çokluğu, dolayısıyla dağıtım mesafelerinin kısalığı nedeni ile tekrar doldurulabilir ambalajda hakimiyetini koruyabilmiştir.
- ▶ Uygulamanın kayda değer olumlu çevresel etkileri ortaya konamamıştır.

Kaynak: INCPEN Factsheet 2010)Almanya’da sadece bira tüketimi ,birazda yerel bira üreticilerinin çokluğu dolayısıyla dağıtım mesafelerinin kısalığı nedeni ile tekrar doldurulabilir ambalajda hakimiyetini koruyabilmiştir .

Sonuç ve Değerlendirmeler

- ▶ İngiltere,Fransa ve Yeni Zelanda'da yapılan araştırmalar sonucunda sistemin yüksek maliyet ve düşük verimliliğe yol açacağından zorunlu depozito uygulaması tavsiye edilmemiştir.
- ▶ Uygulama başladıktan sonra bazı hukuki sorunlar yaşanmış ve bunların sonucunda A.B. Komisyonu 2009 yılında zorunlu depozito ve iade sisteminin serbest ticarete engel teşkil edeceği yönünde görüş açıklamıştır.
- ▶ Değişik ülkelerde ulaşılan ortak sonuç; depozito sisteminin topluma net maliyetinin faydasından daha fazla olduğu yönündedir.
- ▶ Almanya'da piyasaya sürülen plastik ambalajların sadece %5'i tekrar doldurulabilir ambalajlardır. Bu oran Danimarka'da %6,5 ve İsveç'te %4,5 dir.

Sonuç ve Değerlendirmeler

- ▶ Yine Almanya'da piyasaya sürülen tüm ambalajların sadece %3'ü tek yönlü depozitolu ambalajlardır. Bu oran Danimarka'da %2,1 ve İsveç'te %2,6 dır.
- ▶ Hem zorunlu depozito hem de kaynağında ayrı toplama sistemi aynı anda uygulandığında, kaynağında ayrı toplama sisteminin verimliliğinin azaldığı tespit edilmiştir.
- ▶ Zorunlu Depozito Kuzey Avrupa ülkelerinde başarı ile uygulanabilmektedir,ancak bu ülkelerin demografik, kültürel ve ürün dağıtım ile atık yönetimi altyapısı diğer büyük Avrupa ülkelerine ve Türkiye'ye örnek olamaz.

Sonuç ve Değerlendirmeler

- ▶ Zorunlu depozito bir yerde Almanya'nın milli meselesi olmuştur.Bu konuda Hükümete görüş hazırlayan Bifa Enstitüsü (Şubat 2011) zorunlu depozito sisteminin çeşitli enstrümanlarla desteklenmesini ancak ilave vergi konulmasının rekabete uygun olmayacağını ve politik olarak da uygulanmasının zor olacağını rapor etmiştir.
- ▶ Zorunlu depozito yolu ile elde edilen malzeme geri dönüşüm için kaliteli ve kıymetli bir hammadde dir.
- ▶ İçeceklere depozito konusu uygulamalarda görülen ve bazı raporlarda belirtilen olumsuzluklara rağmen her zaman canlı bir konu olarak kalacak gibi görünmektedir,aleyhinde olanlar kadar, destekçileri(ters otomat makineleri üreticileri dahil) ve uygulamayı destekleyen bazı raporlarda vardır (İngiltere' deki son CPRE/ Eunomia raporu gibi)

